

Klockan är mycket

Åsa Maria Hedberg på Galleri Lokomotiv

Till Åsa Maria Hedbergs utställning på Galleri Lokomotiv anländer jag med tåget. Jag lämnar också utställningen med tåg för att, efter några bussbyten, fasas ut i glesbygdens brist på kollektiva färdmedel och mitt eget beroende av klimatförsämrande koldioxidutsläpp och andra luftföroreningar. Både från en gammal bil och en vedeldad spis. Om denna problematik handlar Hedbergs utställning med titeln "#itsabouttime – Malena, jag och du".

I galleriet tickar många slags klockor; en stor samling uppskruvade väckarklockor, som ser ut att ha blivit kvarglömda i något nedlagt urmakeri, en kollektion keramiska batteridrivna väggur med sekundvisare. En urtavla projiceras på väggen med intervaller. Rockbandet International Harvesters 50-åriga dänga "Klockan är mycket" dyker upp i mitt minne. Här tronar också ett monumentalt golvur, en moraklocka i stål dekorerad med rostande siluetter av klimatförstörande flygplan, motordrivna fordon och miljöbelastande industrier. Själva pendeln är utformad som en termometer. Ett självporträtt skriver konstnären i verkslistan. De flesta betraktare kan nog känna sig träffade av hennes burleskt självkritiska niddbild.

Sent omsider har en debatt uppstått ur det dåliga miljösamvete många välbärgade och höglavlönade kulturpersonligheter hunnit utveckla. Några har öppet erkänt sina dåliga vanor; att de använder sin förhöjda ekonomiska standard till flygresor i sällskap med barnen, vars framtida livsmiljö därmed belastas av det långväga resandets koldioxidutsläpp. Den framgångsrike organisationspsykologen Jonas Mosskins bekännelse i Dagens Nyheter 20 januari är ett exempel, som fick mig att häpna. Han känner skam över sina tätt återkommande nöjesresor i familjens intresse men vill lägga skulden och ansvaret på politiker och beslutsfattare, så att de vidtar åtgärder. Enligt honom kan endast övergripande politiska beslut hejda barnfamiljers nya flockbeteende att resa till Thailand på julloven. Argumentet att utrikesresor motverkar inskränkthet och öppnar ögonen för människor ute i världen faller numera till botten. Där jag befinner mig, i Junsele i Västernorrland, är det tillräckligt att gå in på ICA eller besöka Filadelfias språkcafé på tisdagar för att komma i kontakt med Asien och Afrika. De asylsökande från Afghanistan, Eritrea och Kamerun har kommit hit. Vi behöver inte resa dit. Som långväga resenärer har de en del att berätta.

Lyckligtvis finns framgångsrika enskilda individer, som använder sin lyskraft och stjärnstatus till att kungöra sin vilja till ekologiskt ansvarstagande och strävan efter nolltolerans mot växthusgaser. Inlandsborna och idrottarna Björn Ferry och Heidi Andersson samt operasångerskan Malena Ernman, som bestämt sig för att anpassa sina liv och karriärer efter de begränsningar ett miljömedvetet resande innebär. Det är naturligtvis denna Malena, som åsyftas i Åsa Maria Hedbergs utställningstitel.

Jag måste dock erkänna att det behövdes en stunds läsning av aktuella klimatrelaterade debattartiklar innan jag förstod sambandet. De tickande klockorna i galleriet och det uppfordrande tilltalet i utställningens titel säger inte direkt vilken slags uppbrott det handlar om. De frågor utställningen vill väcka blir inte tydligare för att de upprepas.

VOLYM

Men isbjörnarna i leksaksstorlek bland väckarklockorna antyder att den knappa tidsfristen gäller den fortskridande förändringen av det globala klimatet. Här är det inte fråga om att hinna med tåget utan om att hoppa av det. Att ändra konsumtionsvanor och beteenden. Att artikulera denna fråga med ett kort "statement" någonstans i utställningen skulle inte störa konceptet. Hedberg föredrar istället, enligt sitt CV, att vara hemlighetsfull.

Åsa Maria Hedberg är född i Härnösand, har en bas Jämtland men visar ett omfattande internationellt förflutet i sitt CV. Som konstnär behöver man inte vara världsstjärna för att frestas till utställningsmöjligheter och arbetsvistelser, som medför klimatstörande långresor. Hedberg får mig att granska mitt eget skuldsaldo för arbetsresor med flyg och bil. Men även korta turer kan vålla stor skada. Efter en rapport under mars månad måste Länsstyrelsen i Jämtland ta itu med utsläppen från scootertrafik och fyrhjulingar och arbeta fram en miljöstrategi. Växthusgaserna från dessa färdmedel överstiger vida utsläppen från inrikesflyget i Hedbergs - och ovan nämnda Mosskins - hemlän Jämtland. Hedberg har en ny symbol att lägga till de rostade siluetterna i sina bilder. Framåt eftermiddagen blir jag ensam i hennes utställning med det påträngande tickandet från alla klockor. I digitaliseringens tid är det ett ljud som försvunnit men som ger mig ett bestående intryck. Det dröjer sig kvar.

Text och foto: Margareta Klingberg

Volym 2018-03-14